

Vykupitel a Spoluvykupitelka

P. Karl Stehlin

Kristus se stal skrze utrpení a smrt na kříži Spasitelem světa a jediným prostředníkem mezi Bohem a člověkem. Víme, že by stačila jediná kapka jeho nejdrahocennější krve na zadostiučinění za všechny hříchy celého světa. Bylo by tedy plně pochopitelné, kdyby vykonal spasitelné dílo zcela sám. Vždyť kdo by hledal či přijímal pomoc, jedná-li se toliko o jednu kapku krve?

Víme rovněž, že Kristus neustal na jedné kapce krve. Prolil ji všechnu do poslední kapky. V takové situaci se zdá být vyhledání a přijetí pomoci odůvodněné. Nezapomínejme však, že na kříži zemřel Bůh-člověk, schopen snášet každý kříž bez ohledu na to, jak by byl těžký. **Nepotřeboval pomoc, ale přesto po ní toužil – od těch, kteří jej zvláště milovali a, hluboce dojata utrpením Spasitele, chtěli mu nějak pomoci.** Tím, že tuto pomoc přijal, projevil Kristus oněm dárčům svou lásku. Na Kalvárii obdařil lidstvo svou láskou, a nejdokonalejší část lidstva jej v díle vykoupení obdařila pomocí.

Dříve než poukážeme na onu „nejdokonalejší část lidstva“, připomeňme si historický fakt, že Kristus umíraje na kříži pravil sv. Janovi, a skrze něj nám všem:

„Hle, matka tvá!“

A matce stojící pod křížem řekl:

„Hle, syn tvůj!“

Mezi tíhou oběti kříže a Kristovými slovy pronesenými k Marii a sv. Janovi existuje souvislost. Tato souvislost byla již od prvních věků předmětem úvah církevních otců.

Právě Panna Maria je „nejdokonalejší částí lidstva“.

Jejímu dokonale milujícímu srdci se dostalo vyznamenání mít účast v díle vykoupení.

Na Kalvárii byla Maria svým Synem prohlášena za Matku všech lidí, avšak tím nepřestala být Matkou Spasitele. Těšíc se z milosti spásy dané lidstvu, zároveň trpěla při pohledu na utrpení svého Syna. **Trpěla s ním, čili „spolutrpěla“ s ním, a to více, než budou všichni lidé kdykoli schopni vytrpět. Pod křížem bylo bolestí probodeno její Neposkvrněné Srdce. Stála pod křížem jako nová Eva, která spolu s novým Adamem přivedla na svět vykoupený lidský rod.** Kristus jí dovolil trpět, ba co víc, obdařil její utrpení spasitelnou mocí. Tím, že připustil milující Matku ke svému utrpení, dal jí rovněž podíl na svém díle vykoupení. Učinil ji Spoluvykupitelkou. Toho se Marii dostalo, neboť Spasitele dokonale milovala.

Její účast v díle spásy popsal papež Pius XII. následujícími slovy: ***„Ona to byla, jež prosta i vlastního, i dědičného pádu a co nejúžeji spojena se svým Synem, téhož na Golgotě zároveň s obětí mateřských práv a mateřské lásky své Otcí Věčnému obětovala jako nová Eva za všechny syny Adamovy, zhanobené žalostným pádem; a to tak, že jako tělem byla matkou naší Hlavy, stala se duchem pro nový původ své bolesti a slávy matkou jejích všech údů. Ona to***

byla, jež svými velmi účinnými prosbami dosáhla, že Duch Svatý božského Vykupitele, daný již na kříži, právě vzniklé Církvi v divotvorných darech byl udělen“ (Mystici corporis).

Papež Benedikt XV. toto tajemství rozvinul ještě více: „***Tak velmi trpěla se svým trýzněným a umírajícím Synem a téměř spolu s ním zemřela, vzdala se svých mateřských práv k Synu a obětovala ho na usmíření Boží spravedlnosti, nakolik to jen pro ni bylo možné. Lze tedy oprávněně říci, že spolu s Kristem spasila lidský rod“*** (list Inter Sodalicia).

Matka Boží pravila sv. Brigitě: „***Považ, dcero, utrpení mého Syna, jehož údy byly pro mne jako mé vlastní a jako mé srdce. [...] Když trpěl on, cítila jsem, jako by trpělo mé srdce. [...] Když byl můj Syn bičován a proboden, rovněž i mé srdce bylo bičováno a probodeno. [...] Proto si dovoluji směle říci, že jeho bolest byla mou bolestí, že jeho srdce bylo mým srdcem. Tak jako Adam s Evou prodali svět za jedno jablko, tak jsme i my – můj Syn a já – vykoupili svět jedním srdcem.“***

Syn Boží tedy naplnil své poslání na tomto světě skrze vykupitelskou smrt na kříži, a to v útrpném spojení s Marií. V modlitbách sv. Terezie z Lisieux čteme:

***„Již prorok předpověděl tu bolest nekonečnou,
Není na světě utrpení podobného tvému‘
Královno mučedníků, tys Matkou Bolestnou
za krev Srdce danou lidu hříšnému.“***

S tím jak byl Syn trpící, byla Matka bolestná. Na Kalvárii ve svém srdci bolestně soucítila vše, co on zakoušel na svém těle a ve své duši. **Kristova krvavá oběť byla spojena s nekrvavou obětí jeho Matky.** Tak jako se Ježíš pohroužil do svého utrpení až na nejzazší mez, tak i jeho Matka trpěla ve všem stejně spolu s ním. Trpěla ve svém srdci natolik, nakolik mohlo její Neposkrvněné Srdce snést.

Sv. Bernard říká: **„Setrvala neochvějně při svém Synu v jeho umírání spoluutrpením v jeho smrti. Pevně při něm stála; a když apoštolové padli, stále ještě sama. Když byl Kristus jako slunce povýšen na kříži, Nejsvětější Panna jako měsíc zůstala na svém místě; a ono setrávání bylo smutné a plné bolesti. [...] a takto praví Boží Syn (Iz 63, 3): ‚Sám jsem hnětl v lisovací kádi a nikdo z národů se mnou nebyl‘; ale ty jediná, Maria, jsi opravdu trpěla spolu se mnou“**
(Kázání o vznešeném jméně Mariině).

Zkusme ještě hlouběji pochopit úlohu Neposkvrněné jakožto Spoluvykupitelky.

„Maria obětovala na kříži svá mateřská práva“ – učili papežové. Tělo dítěte pohází z těla matky. Jeho život je pokračováním matčina života. Jeho radosti i bolesti jsou také radostmi a bolestmi matky. Urazit dítě znamená urazit jeho matku. Ublížit dítěti znamená ublížit jeho matce. Vzít dítěti život znamená vzít matce radost z jejího života. Týká-li se to každé matky, pak se to nadevše týká Matky Boží.

Ježíš obdržel svou tělesnou přirozenost z jejího těla. Výlučně pro něj byla Maria stvořena. Důstojnost, štěstí a život jejího Syna byly pro ni mnohem důležitější než její vlastní důstojnost, její štěstí, její život. Jeho smrt pro ni byla stokrát horší než její vlastní. **Maria tedy obětovala toho, který pro ni byl vším, jako celopal k slávě Otce a pro naši spásu. Když stála pod křížem, v její duši zalité slzami přesto znělo nové fiat – ať se tak stane, je-li to Boží vůle.**

Sv. Terezie od Dítěte Ježíše se k Panně Marii modlila:

„V bezbřehé hojnosti nebeský poklad uděluješ

Když Ježíš za nás má svůj život obětovat

Ty v Srdci ztrápeném pocítuješ!

[...]

Souhlasíš s rozloučením, se Syna obětí.“

Dva životy, dvě bytosti, dvě srdce jsou zde sjednoceny v jedné oběti, neboť její vůle se zcela ztotožnila s jeho vůlí. Není tedy díla Krista Spasitele bez spoluutrpení Mariina.

Všude tam, kde v křesťanském světě nacházíme zpodobení Krista na kříži, bychom měli vidět také Marii pod křížem – dokonce i tehdy, když na ni malíř nebo sochař zapomněl. Přítomnost obou postav, Syna a Matky, z ustanovení Božího dávají teprve obrazu plnost.

Sv. Terezie z Lisieux s myšlenkou na Marii psala:

*„Ty se mi jevíš na vrcholu Kalvárie
U paty kříže jako kněz, který obětuje;
Na usmíření hněvu Otce přinášíš život Spasitele
Tvé Srdce větších pokladů neschraňuje...“*

Probádejme toto tajemství ještě hlouběji.

Maria svým spoluutrpením je jakoby doplněním Ukřižovaného. Ona nechala Krista, aby jeho oběť a veškeré utrpení pronikly až do nejhlubších zákoutí její duše.

Sv. Bernard o tom hovoří následovně:

„Poté co tvůj Ježíš odevzdal Ducha, strašlivé kopí, které otevřelo jeho bok, nikterak nezasáhlo jeho duši, ale tvou duši probodlo; jeho duše tam již totiž nebylo, avšak tvá nemohla odtamtud žádným způsobem uniknout“ (Kázání o dvanácti hvězdách).

Víme také, že mohutnosti Kristovy duše si dokonce i v největším utrpení zachovaly blažené patření na Boha. Maria však prožívala celé tajemství kříže ve víře, naději a lásce. **Mohla skrze ruce božského Kněze přinést oběť neposkrvněného tvora, jímž byla sama.** Kristus tento stav nepoznal, neboť není stvořen, protože je Božím Synem, je Bohem, a jako takovému mu není vlastní ani víra, ani naděje.

Díky její naprosté víře byla Bohu obětována celá

hloubka lidské intelligence. Svým rozumem totiž můžeme konat pro Boha „**duchovní obětní službu**“ (rationale obsequium) **tím, že zcela žijeme vírou.** Kdo však z nás, hříšníků, vytrvá bez pádu a ve víře až do konce?

Maria však vytrvala pod křížem, neboť měla dokonalou víru. **Zdánlivě vše odporuje příslibu archanděla Gabriela.** Kristus na kříži nebyl přijat, nýbrž byl odvrhnut svým lidem a je dalek kralování nad domem Jákobovým. Maria ale nediskutovala, nepochybovala, nesnažila se pochopit. Sjednocovala se v lásce s vůlí Otce. Tato vůle je jejím jediným světlem. Celý její intelekt byl zmařen, celý obětován. Díky onomu naprostému odevzdání kontemplativní víry Maria mohla a obětovala Bohu to, co je nejhlubší, nejintimnější v její stvořené inteligenci. **Byla to oběť, kterou sám Kristus nemohl přinést.**

Vědomí výše uvedeného nám dovoluje poznat velikost jejího spoluutrpení. Maria je naším prvotním vzorem, v němž všichni nacházíme náš ideál – Krista – a vlastní dokonalost. V odevzdanosti jejího rozumu, který se v čisté víře podřizuje Božímu úradku, se rovněž nachází oběť rozumu všech lidí. V její oběti je rozum pohroužen v nejtemnější noci a jako takový je zcela oddán lásce k Bohu. **Právě tato obětní odevzdanost doplnila to, co ještě zbývalo do míry utrpení Kristových** (srov. Kol 1, 24).

Týká-li se Mariina oběť skrze víru rozumu, pak se zároveň skrze naději týká její vůle. Nejhlubší tužby Neposkrvněného Srdce – sláva, štěstí a dobro jejího nadevše milovaného Syna – byly Otcí obětovány v tajemství jejího spoluutrpení, v aktu naprosté důvěry. Jelikož se dynamika a síla našeho života projevuje v našich nejhlubších tužbách, proto můžeme do jisté míry pochopit, že **Maria, obětující tyto tužby, prožila nejkrutější mystickou smrt, způsobenou mečem, o kterém hovořil Simeon** a který pronikl její duši „až na rozhraní duše a ducha, kostí a morku“ (Žid 4, 12).

Vše v Marii bylo obětováno Otci v oběti samotného Ježíše. Skrze Marii byla celá lidská přirozenost – s tím, co je v ní nejhlubší a nejosobnější – obětována Bohu k jeho slávě a spáse lidí.

Ať nás tato rozvažování povzbudí k tomu, abychom co nejblíže přilnuli k bolestnému Srdci Neposkvrněné, s ní vytrvali pod křížem a s její láskou rozjímali o tom, který „si nás zamiloval a vydal sám sebe za nás“.

Výše uvedené modlitby sv. Terezičky pocházejí z její básně Proč tě miluji, Maria. Odpověď světice zní:
„... neboť jsem tvé dítě!“

Převzato ze Zawsze Wierni 3/2007 - přeložil Adam Podborský.

© Te Deum 2008

http://www.tedeum.cz/2_2008/spoluvykupitelka_p_stehlin_22008.htm